

Školní vzdělávací program pro školní družinu

Masarykova základní škola a mateřská škola ve Velké Bystřici

8.května 67
783 53 Velká Bystřice

Ředitel školy: Mgr. Jana Raková

- Školní družina:** - je důležitý výchovný partner rodiny a školy
- plní cíle vzdělávací
 - rozvíjí dovednosti, vědomosti a schopnosti
 - má důležitou roli v prevenci sociálně patologických jevů
 - rozvíjí osobní a sociální kompetence

Motto programu: Barevný svět poznání

Náš program usiluje o vytváření zdravé osobnosti a připravení jedince pro život ve stávající společnosti. Prostřednictvím volnočasových aktivit ho vybavit žádoucími vědomostmi, dovednostmi a postoji.

Platnost dokumentu od 1.2.2010 – 2. vydání

Charakteristika ŠD.

Školní družina je součástí základní školy a její provoz probíhá v pěti odděleních. Je určena pro žáky 1. – 5. třídy. Jedno oddělení je umístěno v přízemí přední budovy a zde také probíhá provoz ranní družiny. Další dvě oddělení jsou umístěny v 1. poschodí přední budovy, ve třídách 3.A a 3.B. Čtvrté a páté oddělení se nachází v přízemí zadní budovy. ŠD1, ŠD2 a ŠD3 jsou vybaveny hračkami, pomůckami, časopisy, audiovizuální technikou a počítačem s připojením na internet. Můžeme využívat počítačovou učebnu, keramickou dílnu, školní cvičnou kuchyňku a k pohybovým aktivitám tělocvičnu i sportovní halu. V blízkosti školy je park vhodný k přírodovědným vycházkám. Pro míčové a pohybové hry využíváme sportovní areál Letná. V prostorách školy je také umístěna pobočka ZUŠ Žerotín, kam děti během provozu ŠD docházejí. Stravování dětí probíhá ve školní jídelně. Dětem umožňujeme během pobytu v ŠD navštěvovat zájmové kroužky organizované školou (sportovní hry, kroužek keramický, výtvarný, dramatický a taneční).

Materiální zabezpečení, hračky a pomůcky ŠD jsou hrazeny z poplatků 140 Kč na žáka za měsíc.

Provoz školní družiny je od 6,00 do 7,30 a od 11,20 do 16,15 hodin.

Personální podmínky

Pedagogické působení zajišťují kvalifikované vychovatelky. Činnost a výchovné působení vychovatelek v jednotlivých odděleních vychází z požadavků pedagogiky volného času (nabídka alternativních aktivit, nabídka pomůcek a her, ovlivňování volného času). Snažíme se o plnění požadavků dobrovolnosti, aktivity, seberealizace, pestrosti a přitažlivosti. Další vzdělávání je zaměřeno na rozšiřování znalostí v oblasti pedagogiky a psychologie studií odborných publikací.

Pravidla pro přijímání a odhlašování žáků

O přijetí či vyloučení žáka rozhoduje ředitel školy. Zákonní zástupci mají povinnost řádně a pravdivě vyplnit přihlášku a pokud nastane změna v údajích, včas ji ohlásit.

V přihlášce musí být zapsán čas a způsob odchodu dítěte ze školní družiny a docházka do jiných zájmových aktivit, které přímo navazují na pobyt v ŠD. Zákonný zástupce má povinnost se seznámit s vnitřním řádem družiny a respektovat jej.

Odhlášení ze školní družiny se provádí písemnou formou.

O vyloučení žáka ze ŠD může rozhodnout ředitel školy, pokud žák soustavně porušuje vnitřní řád, ohrožuje zdraví a bezpečnost ostatních nebo dlouhodobě nenavštěvuje ŠD. Ředitel toto rozhodnutí projedná se zákonnými zástupci a vyhotoví písemný zápis.

Podmínky pro činnost žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků mimořádně nadaných

Žákům se speciálními vzdělávacími potřebami bude podle stupně a charakteru jejich znevýhodnění při jejich začleňování do volnočasových aktivit věnována průběžná zvláštní pozornost. Pro rozvoj talentovaných jedinců bude školní družina nabízet další doplňkové programy v oblastech jejich zájmů.

Spolupráce s rodiči a veřejností

Pravidelně se podílíme na akcích pro veřejnost organizovaných školou:

- vánoční a velikonoční jarmark – výrobky dětí, výzdoba tříd a školních chodeb výtvarnými pracemi, účast na výtvarných soutěžích, výroba masek na školní karneval, Vítání jara a ekologický Den Země.

Popis podmínek bezpečnosti práce a ochrany zdraví

Naše školské zařízení vyhledává, zjišťuje a hodnotí možná rizika vyplývající z činností při různých formách zájmového vzdělávání v různých prostředích a současně přijímá opatření k jejich prevenci. Na začátku i v průběhu školního roku jsou žáci seznamováni s bezpečnostními předpisy a upozorňováni na možná rizika související s činností a pohybem v určitém prostředí, se správným způsobem používání nástrojů a pomůcek při různých činnostech. Jsou poučováni o zásadách správného chování ve škole, na veřejnosti, v dopravě, při sportování, ale také v době školních prázdnin. Jsou opakovaně seznamováni s postupem při úrazu a při požáru. Je nutné zajistit bezpečnost nejen fyzickou, ale i sociální a emocionální.

Podmínky pro hygienické a bezpečné působení ŠD:

- zdravé prostředí užívaných prostor – podle platných norem (viz vyhláška ministerstva zdravotnictví č. 410/2005 Sb., o hygienických požadavcích na prostory a provoz zařízení a provozoven pro výchovu a vzdělávání mladistvých)
- bezpečné pomůcky
- ochrana žáků před úrazem
- výrazné označení nebezpečných předmětů a částí využívaných prostor, pravidelná kontrola z hlediska jejich bezpečnosti
- dostupnost prostředků první pomoci, kontakty na lékaře, hasiče
- praktická dovednost vychovatelek poskytovat první pomoc

Psychosociální podmínky:

- vytváření klidného prostředí, příznivé sociální klima – otevřenost a důvěra v komunikaci, úcta, tolerance, spolupráce a pomoc druhému
- spolupráce školní družiny a školy
- respekt k potřebám jedince a k jeho osobním problémům
- při činnostech vycházet ze zájmu žáků
- věková přiměřenost a motivující hodnocení – respekt k individualitě žáka, jeho hodnocení v souladu s individuálními možnostmi, dodatečná zpětná vazba
- ochrana žáků před násilím, šikanou a dalšími patologickými jevy
- preventivní programy
- vytváření podmínek pro spoluúčast žáků na životě školy a školní družiny
- včasná informovanost žáků a rodičů o akcích a činnosti ŠD
- podmínky zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví žáků při pobytu v našem zařízení obsahuje také Vnitřní řád školní družiny

Rizika ovlivňující výchovně vzdělávací činnost

- časová rozdílnost při nástupu žáků do družiny po vyučování
- odchody a příchody do kroužků, hudební a výtvarné školy
- časový prostor na činnosti uvolňováním dětí do kroužků
- odchody žáků domů
- únava a případné zdravotní potíže žáků
- rizika spojená s pobytem v přírodě
- dopravní situace na komunikaci

Pitný režim

Pitný režim – nápoj ve školní jídelně v rámci oběda, pitná voda ve školní družině, vlastní zdroj z domova.

Cíle výchovně-vzdělávací práce ve školní družině:

1. Výchova ke zdravému životnímu stylu
 - výchova k odpovědnosti za svou osobu
 - výchova k odpovědnosti za své zdraví
 - správné stravovací návyky, pitný režim
 - dodržování osobní hygieny
 - posilování tělesné zdatnosti
1. Posilování komunikačních dovedností
 - rozvíjení slovní zásoby
 - schopnost vyjádřit se i naslouchat
 - uplatnění se v kolektivu
1. Odpovědnost za své chování
 - řešení životních situací
 - schopnost objektivně hodnotit své jednání a přijmout důsledky svého chování
 - vyrovnávat se s nedostatky a neúspěchy
 - pravdomluvnost
1. Najít své místo ve skupině a ve společnosti
 - posilování pozitivního myšlení
 - kladným hodnocením zvyšovat sebevědomí
1. Formování životních postojů

- schopnost a ochota pomoci
 - učit se účtě, porozumění a toleranci
 - vytvoření vlastního sebevědomí
 - podobnost a odlišnost lidí
1. Výchova k odstraňování nedostatků v psychické regulaci chování
 - prevence sociálně patologických jevů (drogy, šikana, vandalismus, násilné chování, rasismus)
 1. Dodržování bezpečnosti a ochrana zdraví
 - předcházení úrazům

Formy a metody zájmového vzdělávání

Pravidelná činnost

- týdenní skladba zaměstnání
- aktivity zájmového a tělovýchovného charakteru (malba, kresba, výtvarné tvoření, tanec, zpěv, poslech hudby, soutěže, společenské hry)

Spontánní aktivity

- individuální klidové činnosti po obědě, spontánní hry při pobytu v ranní a koncové družině, hry při pobytu venku

Příležitostné akce

- pracovní dílny, besídky, výlety, návštěva divadel

Odpočinková činnost

- klidová činnost po obědě, poslech a četba pohádek a příběhů, poslech hudby, relaxační cvičení, aktivní odpočinek (rekreační činnosti při pobytu venku, v tělocvičně, závodivé hry)

Příprava na vyučování

- spolupráce s učiteli, didaktické hry, smyslové hry, tematické vycházky, křížovky, kvízy , hádanky, hlavolamy, uvolňovací cviky, rébusy,
- výukové programy na počítači

Požadavky pedagogiky volného času

Základním prostředkem činnosti školní družiny je hra založená na zážitku účastníků. Obohacuje jejich sebepoznání, rozšiřuje vědomosti a dovednosti a navozuje kladné emoce.

Strategií pedagogické práce je respektování požadavků pedagogiky volného času:

- požadavek **pedagogického ovlivňování volného času** (nabídka atraktivních činností, motivace, změny prostředí, zajímavé pomůcky...)
- požadavek **dobrovolnosti** (činnost vykonávaná dobrovolně na základě motivace, nikoli pokynu, v dané činnosti by měli být všichni přiměřeně úspěšní)

- požadavek **zajímavosti a zájmovosti** (nabídka zajímavých činností odlišných od školního vyučování)
- požadavek **aktivity** (uplatnění a úspěšnost všech dětí)
- požadavek **citovosti a citlivosti** (přinášet žákům kladné emoce nejen z aktivity samé a následné pochvaly, ale i z objevování nového či překonávání překážek)
- požadavek **prostoru k realizaci** (vrcholným produktem činností by měla být radost žáka, který nachází a objevuje sám sebe a prostřednictvím činností si vytváří žádoucí sociální kontakty)

Klíčové kompetence

Souhrn znalostí, schopností, praktických dovedností, postojů a hodnotových orientací rozvíjíme a posilujeme ve školní družině prostřednictvím volnočasových aktivit. Klíčové kompetence budou prolínat všemi činnostmi zájmového vzdělávání.

1. Kompetence k učení:

pracuje s chutí, práci dokončí, umí kriticky zhodnotit svůj výkon, hledá odpovědi na otázky, všímá si souvislostí mezi jevy

2. Kompetence k řešení problémů:

všímá si problémů a učí se je pochopit, hledá různé způsoby řešení, dovede se přizpůsobit změnám, započaté činnosti dokončuje

3. Komunikativní kompetence:

ovládá řeč, umí vyjádřit vlastní názor, komunikuje bez ostychu s vrstevníky i dospělými, umí naslouchat druhým, umí vyřídít vzkaz

4. Sociální a interpersonální kompetence:

učí se organizovat, řídit a hodnotit, samostatně rozhodovat, nést odpovědnost za své skutky, spolupracuje ve skupině

5. Občanské kompetence:

uvědomuje si práva svá i druhých, učí se rozpoznat nevhodné chování, dbá na své osobní zdraví i zdraví druhých, váží si tradice

6. Kompetence k trávení volného času:

orientuje se v možnostech smysluplného využití volného času, vybírá si zájmovou činnost dle svých dispozic, rozvíjí své zájmy v organizovaných i individuálních činnostech

Vzdělávací a výchovné oblasti

Tematický okruh	Číslo rozvíjené kompetence
1. <u>Místo, kde žijeme</u>	
- náš dům a naše rodina kresba, malba, koláž	3, 4, 5
- orientační soutěž v prostorách školy podle nakresleného plánu	1, 2, 6
- cesta do školy – orientujeme se na mapě našeho města, vyhledáváme svou bezpečnou cestu do školy	1, 5
- najdeme přechody pro chodce, dopravní značky	1, 3, 5
- na vycházkách sledujeme dodržování dopravních předpisů v silničním provozu	1, 3
- učíme se bezpečně přecházet silnici	1, 3
- hrajeme hry na námět Cestování	1, 2, 5
- na vycházkách hledáme zajímavosti v našem městě, důležité budovy (poštu, lékárnu, hasiče)	1, 2, 6
- zahrajeme si hru Na průvodce našim městem, vesnicí	1, 2, 4, 5
- besedujeme na téma Čím budu	1, 2, 4
- hrajeme motivační hry Na prodavače, Na řemesla	2, 3, 4
- čteme pověsti a příběhy z našeho regionu – Pověst o Bílém kameni	1, 6
- čteme si v kronice našeho města	1, 6
- vyrábíme záložky a obaly na knihy	1, 6
- ilustrujeme pohádky a příběhy	1, 6
- vyrábíme si loutky a hrajeme divadlo – vymýšlíme příběhy	1, 3, 4
- vyprávíme si o místních slavnostech a zvycích – národopisné soubory, folklorní slavnost Lidový rok, Vánoce, Masopust, Vítání jara, Velikonoční zvyky a Pálení čarodějnic	3, 4, 5, 6
1. <u>Lidé kolem nás</u>	
- povídáme si na téma Moje rodina, kreslíme a předvádíme povolání svých rodičů	3, 4
- vyrábíme dárečky pro radost a k svátku	3, 4, 6
- čteme si, jak žili naši předkové a jak se žije nyní	2, 6
- zahrajeme si scénku Všichni jsme kamarádi	3, 6
- nakreslíme portrét svého nejlepšího kamaráda	1, 3, 4
- zahrajeme si hru Optimisté a pesimisté	3
- besedujeme o vztazích v dětském kolektivu, ke kamarádům, k dospělým	2, 4, 6
- čteme si pohádky a příběhy z různých zemí a národů	3, 6
- povídáme si, jak si hrají a žijí děti z jiných kontinentů	2, 5, 6
- vyrábíme masky, indiánské čelenky	2, 5, 6
- průběžně vyrábíme tematické práce na výzdobu prostor	2, 6

školní družiny	
- četbou a povídáním se připravujeme na adventní čas Vánoc	3
- vyrábíme adventní kalendář, adventní věnec, čteme vánoční příběhy	2, 3
- vyrábíme mikulášské postavy a vytváříme Betlémy	4, 6
- posloucháme a zpíváme koledy	6
- připravujeme přáníčka k Vánocům a vyrábíme dárky na Vánoční jarmark i pro kamarády	4, 6
- povídáme si a čteme o místních zvycích spojených s masopustním obdobím – tradice v obci – Masopustní průvod	3, 6
- vítání jara – lidový zvyk Vynášení smrtky, velikonoční zvyky, pletení tatarů, zdobení kraslic různou technikou	1, 3, 6
- beseda o významu Dne dětí – pro mladší děti připravujeme sportovní odpoledne v parku, soutěže s odměnami pro všechny děti	1, 3, 6
- učíme se správně chovat, zejména v prostředí, které nenavštěvujeme pravidelně tzn. na koncertech, v divadlech, v kině	1, 4, 6
- zahrajeme si scénky např. Na návštěvu divadla, Jak se chovat v dopravních prostředcích	1, 2
- hrajeme si a učíme se jak správně zdravit, požádat o něco, poděkovat, podat ruku	3, 4
- chodíme vyřizovat drobné vzkazy	2, 3
- dodržujeme zásady správného stolování ve školní jídelně, dodržování základních hygienických návyků	1, 3
- mediální výchova	1, 3, 6

2. Lidé a čas

- vyprávíme si o zásadách pravidelného denního režimu	1, 2, 3
- učíme se správně využívat svůj volný čas, besedujeme na námět Jak jsme prožili víkend, prázdniny apod.	2, 6
- zahrajeme si hru Odhad času	2, 4, 6
- vypracujeme si roční kalendář s vlastními ilustracemi	1, 2
- sestavíme časový plán našich aktivit, porovnáváme co jsme stihli a co ne	1, 2, 6
- vytvoříme si nástěnku na námět Když jsme byli malí	1, 3, 4
- malujeme příhody z mateřské školy	1, 3
- prohlížíme si v kronice našeho města budovy a na vycházce porovnáváme jak se během času proměnily	1, 3, 6
- jak vypadala naše škola v minulosti	2, 3
- vyprávíme si o tom, jak se bydlelo dříve a jak se žije dnes, jaké hry a hračky používaly děti	2, 3

3. Rozmanitost přírody

- přírodovědné vycházky do parku a do lesa	3, 5, 6
- pozorujeme změny v přírodě během všech ročních období	1
- upevňujeme si pravidla chování v přírodě	1, 6
- sbíráme listy, plody a jiné přírodniny a vytváříme výtvarná dílka např. lesní skřítky	1, 6
- pozorujeme život u řeky	1, 6
- hnízdění ptáků v korunách stromů, život veverek – četba knihy Dobrodružství veverky Zrzečky, encyklopedie ze života zvířat	1, 6
- pozorujeme stopy ve sněhu, nosíme krmení zvířátkům, sbíráme kaštiny	1, 3, 4
- kreslíme naše domácí mazlíčky, povídáme si jak se o ně staráme	1, 6
- Den Země – všímáme si, co všechno ovlivňuje životní prostředí, třídíme odpad, sbíráme starý papír	2, 3, 4
- hrajeme hru Co do přírody (lesa, parku, řeky) nepatří	1, 4, 5
- podle možností navštívíme farmu a pozorujeme zvířata	1, 6

4. Člověk a jeho zdraví

- pečujeme o své zdraví a vyprávíme si o otužování a zdravém životním stylu	1, 3
- besedujeme o osobní hygieně	1, 4, 5
- sestavíme si zdravý jídelníček a doplníme kreslenými obrázky ovoce a zeleniny	3, 4
- zjišťujeme a zapisujeme kolik měříme a vážíme	1, 2, 3
- učíme se ošetřovat jednoduchá zranění, hrajeme si na lékaře a pacienta	1, 2, 3
- vyprávíme si o tom, jak předcházet úrazům při jízdě na kole, při koupání apod.	1, 3
- učíme se zvládnout přivolat první pomoc, umět telefonovat v krizové situaci	1, 4
- pomocí pohybových, závodivých a míčových her rozvíjíme tělesnou zdatnost, pořádáme sportovní soutěže a seznamujeme se s pravidly sportovních disciplín	5, 6

Evaluační plán

Individuální hodnocení:

- každá vychovatelka si průběžně hodnotí vlastní práci, hledá nové metody a nápady, které ji vedou ke kvalitnějším výsledkům, snaží se o sebereflexi činnosti

Týmové hodnocení:

- při vzájemném hodnocení na metodickém sdružení na základě sebereflexe
- stanovení společných postupů pro další období

Vedení školy:

- výchovnou práci v družině hodnotí vedení školy pozorováním, hospitacemi a kontrolou
- vedoucí vychovatelka průběžně informuje vedení školy o činnosti ŠD
- vychovatelky se střídají v účasti na poradách školy

Vnitřní řád školní družiny při Masarykově ZŠ a MŠ ve Velké Bystřici

1. Školní družina je určena pro žáky 1. stupně základní školy. Slouží k výchově, vzdělávání, zájmové činnosti a rekreaci žáků v době mimo vyučování a v době školních prázdnin. Provoz je legislativně upraven školským zákonem č. 561/2004 Sb. a Vyhláškou o zájmovém vzdělávání (vyhláška MŠMT č. 74/2005 Sb.)
2. Úplata za zájmové vzdělávání ve ŠD byla stanovena od 2.9.2019 na částku 140,- Kč měsíčně na žáka.
3. Školní družina je v provozu ve dnech školního vyučování od 6,00 hod. do 16,15 hod. Během hlavních prázdnin je ŠD uzavřena a v době vedlejších prázdnin je provoz upraven podle zájmu přihlášených žáků nebo je družina uzavřena. Školní družina má možnost naplnit v letošním roce 5 oddělení do počtu 30 žáků, což je zároveň nejvyšší počet žáků na jednoho pedagogického pracovníka a kapacita uvedená v rejstříku škol. V případě, že se přihlásí více žáků než 30, bude proveden výběr podle těchto kritérií:
 - a) přednostně budou zařazovány děti, jejichž rodiče jsou oba zaměstnání
 - b) zařazení dětí podle věku
 - c) zařazení dětí podle délky pobytu v ŠD (přednost mají děti z nižších ročníků)
 - d) zařazení podle místa bydliště (přednostně dojíždějící žáci).

Žáci jsou přijímáni na základě řádně vyplněného zápisního lístku. Zákonní zástupci mají povinnost ohlásit případné změny v údajích uvedených v přihlášce.

1. Žáci odcházejí podle časových údajů uvedených v zápisním lístku žáka. Žáci jsou povinni seznámit se s vnitřním řádem ŠD. **Z bezpečnostních důvodů nelze žáky mimořádně uvolňovat na základě telefonického rozhovoru, ale pouze písemnou formou s datem a podpisem zákonného zástupce.**

Odchody žáků ze ŠD jsou stanoveny takto: - po obědě do 13,30 hod.

- po vycházce od 15,00 do 16,15 hod.

Žádáme rodiče, aby v době vycházky nebo výchovné činnosti mimo prostory školní družiny (tj. od 13,30 hod. do 15,00 hod.) nevyžadovali odchod dítěte ze školní družiny.

2. Za příchod dětí do ŠD odpovídá vyučující poslední hodiny, děti přicházejí ihned po vyučování. Ponechá-li si vyučující žáka na doučování, odpovídá za přechod žáka do ŠD. Žáci se řídí pokyny vychovatelky a bez jejího svolení nesmí družinu opustit. Kromě vnitřního řádu ŠD platí pro děti ve ŠD také školní řád.
3. Během provozní doby není dovoleno vstupovat z hygienických důvodů do místností ŠD ve venkovní obuvi.
4. Žáci mají právo užívat zařízení školní družiny. Ve ŠD jsou žáci vedeni k péči o čistotu a pořádek. Svévolně způsobené škody na majetku ŠD uhradí zák. zástupci. Své věci musí mít žáci řádně označeny, za ztrátu mimo ŠD vychovatelka nezodpovídá. Za hrubé porušení vnitřního řádu může být žák potrestán vyloučením ze ŠD.
5. Obědy ve školní jídelně si přihlašují i odhlašují rodiče osobně.
9. Zjistí-li vychovatelka příznaky onemocnění dítěte, uvědomí zákonného zástupce a v případě potřeby i lékaře. Mobilní telefon v odpolední družině je 731120222 nebo kancelář školy 585351134.